

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประวัติความเป็นมา ลักษณะเนื้อหา รูปแบบ การใช้ภาษา ทักษะคดี และคุณค่าด้านต่าง ๆ ของบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ ในฐานะที่เป็นวรรณกรรม ประเภทหนึ่ง พบว่า บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ มีประวัติยาวนานมาเป็นเวลาถึงกว่า 50 ปี จากประวัติอันต่อเนื่องยาวนานนี้เอง ที่ทำให้บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ มีเนื้อหาหลากหลาย สามารถหยิบยกสิ่งต่าง ๆ และเรื่องราว ตลอดจนสภาพเหตุการณ์ มาสร้างสรรค์เนื้อหาของบทเพลง ได้อย่างกว้างขวาง จากการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถจำแนกเนื้อหาของบทเพลงออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ เพลงรักซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นความรักระหว่างชายและหญิง รองลงมาคือเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดี เพลงปลุกใจและสดุดี เพลงที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาและเพลงประจำจังหวัด เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทศกาลและประเพณีต่างๆ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชน และเพลงเบ็ดเตล็ด เช่น เพลงสะท้อนสังคม เพลงคติธรรม และปรัชญาชีวิต เป็นต้น เพลงเหล่านี้บางครั้งมีเนื้อหาปะปนคาบเกี่ยวกันอยู่ การแบ่งประเภทดังกล่าวจะกำหนดเนื้อหาที่เป็นประเด็นหลัก หรือ เป็นจุดเด่นของคำร้องของเพลงนั้น ๆ เป็นสำคัญ

รูปแบบของบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ มีตรูแบบกวีนิพนธ์ขนาดสั้นหรือเพลงสั้นเพราะเพลงเป็นวรรณกรรมที่สื่อ "สาร" ด้วยการฟัง ดังนั้นรูปแบบของบทเพลงจึงมีรูปแบบที่สั้น กระชับ ง่ายต่อการแสดงแนวคิดที่ชัดเจน

การใช้ฉันทลักษณ์ของบทเพลงมีทั้งที่เหมือน กับร้อยกรองแบบฉบับ คือ กลอนแปด กลอนหกและกลอนบทละคร และการใช้ฉันทลักษณ์พิเศษที่มีลักษณะสอดคล้องกับทำนองเพลงหนึ่งๆ ซึ่งนิยมมีสัมผัสตามแบบกลอน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประพันธ์ของผู้แต่ง

การใช้ภาษาในบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ จัดได้ว่ามีลักษณะเด่นในแง่ของการใช้ภาษาที่มีลักษณะเป็นบทกวี กล่าวคือมีความประณีตบรรจงในการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวน และภาพพจน์ เพื่อนำมาใช้ในการแต่งเพลงได้อย่างไพเราะ จากการศึกษาพบว่า ผู้แต่งบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ มีการใช้ถ้อยคำที่น่าสนใจ 6 ประเภท คือ การใช้คำภาษากวี ที่ก่อให้เกิดความลุ่มลึกในอารมณ์ทั้งในแง่ของความงดงามของเสียงและความหมาย การเล่นเสียงสัมผัสสระและสัมผัสอักษรที่แพรวพราว ทำให้เกิดจังหวะลีลาของเสียงที่ไพเราะ มีเสียงคล้องจองที่สามารถจดจำได้ง่าย การใช้คำซ้อนและการซ้ำคำเพื่อฮ้าความหมายให้หนักแน่นยิ่งขึ้น การใช้คำหลากหลาย แสดงความสามารถและความประณีตในการใช้ถ้อยคำของผู้แต่งในกรณีที่ต้องเลี่ยงการใช้คำซ้ำซาก การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความไพเราะของเสียง และเห็นภาพชัดเจนขึ้น การใช้ถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวมานี้ นับเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่ก่อให้เกิดอรรถรสทางภาษา ทำให้บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์มีลักษณะทำนองเดียวกับบทกวีนิพนธ์

การใช้สำนวนในบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ มีลักษณะที่น่าสนใจอยู่ 4 ประการ คือ การใช้สำนวนเดิม การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม การใช้สำนวนที่ดัดแปลงมาจากสำนวนในวรรณคดีไทย และการใช้สำนวนที่สร้างขึ้นมาใหม่ การใช้สำนวนเป็นการนำถ้อยคำที่รู้จักกันดีอยู่แล้วมาใช้ จึงสามารถอธิบายความด้วยถ้อยคำสั้น ๆ ราวรัดได้ เพราะเป็นที่เข้าใจตรงกันอยู่แล้ว ทั้งผู้แต่งและผู้ฟังเพลง และยังแสดงให้เห็นว่าผู้แต่งมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านภาษาและวิถีชีวิตเป็นอย่างดี

การใช้ภาพพจน์ในบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์มีเป็นจำนวนมาก เท่าที่พบมี

การใช้ภาพพจน์แบบอุปมามากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาพพจน์แบบอุปลักษณ์ ปุคลาธิษฐาน และอติพจน์ การใช้ภาพพจน์ในบทเพลงนิยมใช้ธรรมชาติมาเปรียบเทียบบ เพราะทำให้ผู้ฟัง เกิดจินตภาพตามผู้แต่งได้ง่ายและชัดเจนกว่าการใช้สิ่งที่ใกล้เคียงมาเปรียบ

บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์มีลักษณะเด่นในการใช้ภาษาใกล้เคียงกับบทกวี บางเพลงมีลักษณะการ "ถ้อยแบบ" ธนบททางวรรณศิลป์ของวรรณคดี เช่นการเล่นคำ การใช้สำนวน ภาพพจน์ การแต่งบทชมโถม ชมธรรมชาติและนิราศ เป็นต้น

จากการศึกษาทัศนคติของผู้แต่งที่แสดงออกในบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ พบว่ามีทัศนคติเด่น ๆ ที่น่าสนใจ 7 ประการ คือ ทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อ ความรัก ธรรมชาติ ชีวิต คติธรรมและคุณธรรม ทัศนคติเกี่ยวกับสตรี และความเป็นไทย ซึ่งสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นทัศนคติในด้านดี มีแนวประพฤติปฏิบัติตามกรอบความคิดของคนในสังคม โดยทั่วไป และดำเนินชีวิตตามแนวพุทธศาสนา เป็นต้น

ส่วนคุณค่าที่ได้จากบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ ในฐานะวรรณกรรม ได้แก่ คุณค่าทางวรรณศิลป์ ซึ่งพิจารณาจากการใช้ภาษาโดยตรง บทเพลงของสุนทราภรณ์ส่วนใหญ่ มีมาตรฐานทางวรรณศิลป์ในระดับสูง มีการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างประณีต นอกจากนี้ยังมีคุณค่าด้านสนองอารมณ์ ความรู้ และคติธรรม ซึ่งนับเป็นคุณค่าที่ได้ให้ประโยชน์แก่ผู้ฟังเป็น จำนวนไม่น้อย

บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ ดำรงคงอยู่ในความนิยมและความทรงจำ ของประชาชนได้ยาวนาน เนื่องมาจากองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ดังกล่าวมาแล้ว บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์นับว่าเป็นแบบอย่างที่สำคัญที่สุดแบบหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อ เพลงไทยสากลในสมัยเดียวกันและสมัยต่อมา ทั้งนี้ ด้วยลักษณะเนื้อหา รูปแบบ การใช้ภาษา ที่กลมกลืนกันเป็นรูปแบบหรือ "แนวเฉพาะ" ของสุนทราภรณ์ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า

มีคุณค่าทั้งโดยลำพังตนเอง และในฐานะของ "ต้นแบบ" เพลงไทยสากลอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีแนวทางการศึกษาบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ที่น่าสนใจ

ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ผลงานของผู้แต่งเพลงให้กับสุนทราภรณ์แต่ละท่าน เช่น ศรีสวัสดิ์ พิจิตรวรการ สุรัฐ พุกกะเวส เป็นต้น
2. ศึกษาเปรียบเทียบบทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ กับเพลงไทยสากลสมัย

ต่อมา